

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005426

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-10-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Литвиненко-Анпілова Людмила Романівна

2. Lyudmila R. Lytvynenko-Anpilova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-5522-1491

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 27-10-2026

Спеціальність за освітою: Історія та археологія 032

Місце роботи здобувача: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 17069

Повне найменування юридичної особи: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Український націоналістичний рух на Донеччині (1941–1951 pp.).
2. Ukrainian Nationalism movement in Donetsk region (1941–1951).

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі комплексно досліджено історію українського націоналістичного руху в Сталінській (тепер — Донецькій) області періоду Другої світової війни та повоєнних років (1941–1951 pp.). Актуальність дисертаційної роботи зумовлена недостатньою кількістю наукових досліджень історії української Донеччини, зокрема діяльності Організації Українських Націоналістів у цьому регіоні. На противагу значній за обсягом історіографії українського визвольного руху в західних та центральних регіонах України, праць, які висвітлюють діяльність ОУН (б) на Сході та Півдні України, обмаль, що пояснюється як специфікою самого націоналістичного руху в цих регіонах, так і трагічними обставинами сьогодення. Тривалий вплив радянських історичних наративів, а в новітній період — поширення неоднозначних і критичних оцінок діяльності ОУН та УПА в частині суспільства, не сприяли належному науковому осмисленню проблеми, що актуалізує необхідність дослідження діяльності ОУН (б) на Сході та Півдні України як складової

загальноукраїнського визвольного руху. Метою дослідження є комплексна реконструкція процесу становлення, організаційної розбудови, основних напрямів та форм діяльності націоналістичного підпілля ОУН (б) на Донеччині в 1941–1951 рр., а також визначення особливостей його взаємодії з місцевим населенням та протидії з боку окупаційних режимів. У межах здійсненого дослідження одержано результати та сформульовано узагальнені положення, які мають наукову новизну. Зауважено, що націоналістичний рух на Донеччині у 1941 р. було відновлено з ініціативи членів Південної похідної групи ОУН (б), які його очолили, залучивши до підпілля місцевих патріотів із числа учасників Української революції 1917–1921 рр. та молоді. Перший рій підпільників на чолі з В. Булавським, прибувши на Донеччину восени 1941 р., налагодив контакти з місцевим населенням та організував осередки в Маріуполі, Костянтинівці, Горлівці, Волновасі та Мар'їнці. Від лютого 1942 р. керівництво націоналістичним підпіллям в області перейшло до Є. Стахів, І. Кліма та О. Сала, скерованих проводом ОУН (б) ПівдСУЗ із Дніпропетровська. Встановлено, що розбудова мережі ОУН (б) на Донеччині відбувалася в умовах складного соціально-політичного та ідеологічного протистояння. Поширенню діяльності організації перешкоджало обмежене сприйняття її ідеології частиною місцевого населення, сформоване тривалим впливом радянської політичної та культурної системи. З метою подолання цих бар'єрів члени ОУН (б) змушені були терміново демократизувати програму Організації та більше уваги приділяти соціальним проблемам. Відзначено, що після поширення ОУН (б) на Донеччині розпочався процес розбудови організаційної мережі, яка охоплювала обласний та 16 районних осередків із міськими та районними проводами, підпорядкованими крайовому проводу ПівдСУЗ. Це дало змогу організації закріпитися в регіоні та провадити діяльність у різних сферах, зокрема адміністративній, соціальній, культурній, освітній та військовій. Серед основних напрямів діяльності ОУН (б) у Сталінській області визначено участь її представників у роботі адміністративних установ, пропагандистську роботу серед місцевого населення, культурно-освітню діяльність, розбудову військового крила, а також налагодження взаємодії з комуністичним підпіллям. Така взаємодія залежала від конкретних місцевих умов і могла набувати різних форм: від ситуативної кооперації у протидії нацистському окупаційному режиму до нейтралітету або співпраці з німецькою адміністрацією у боротьбі проти комуністичного підпілля. Уточнено чисельність націоналістичного підпілля ОУН (б) у Сталінській області, яка істотно відрізняється від статистики науковців-попередників. Опрацювання опублікованих архівних матеріалів дозволило вперше визначити максимально повну чисельність членів ОУН (б) в області та підсумувати кількість підпільників у кожному районі. Особливу вартість має укладений дисертанткою поіменний список відомих на сьогодні членів ОУН (б) у Сталінській області та аналіз їхнього соціального складу. Водночас визначено нові відсоткові показники, що встановлюють співвідношення між учасниками підпілля ОУН (б) на Донеччині з числа місцевого населення та членів ОУН (б), які прибули із західних і центральних регіонів України. Продемонстровано, що кожен осередок націоналістичного підпілля мав певні особливості, зумовлені рівнем ієрархії, місцевими умовами та потребами організаційної діяльності. У результаті проведеного дисертаційного дослідження відтворено цілісну історичну картину становлення, розвитку та припинення діяльності націоналістичного підпілля ОУН (б) на Донеччині в 1941–1951 рр., суттєво поглиблено й уточнено наукові уявлення про масштаби, організаційну структуру, основні напрями діяльності та соціальний склад ОУН (б) на Сході України.

2. The relevance of the dissertation lies in the general lack of scientific research on the Ukrainian Donetsk region, primarily the activities of Ukrainian nationalist organizations in this region. Given the extensive historiography of the activities of nationalist movements in the western and central regions of Ukraine the eastern historical school is significantly inferior to its colleagues due to a number of objective and tragic situation nowadays. In addition to this the dissertation research aims to reveal one of the key episodes in the history of the activities of the OUN (b) in eastern Ukraine in order to prove the inclusion of the Donetsk region in the processes of general Ukrainian nation-building and state-building and once again prove the undeniable belonging of these regions to Ukraine. It is noted that the emergence of the Southern Expeditionary Group of the OUN (b) in eastern Ukraine in 1941 provoked the revival of the nationalist movement with new force qualitatively and quantitatively replenishing the ranks of nationalists with both members of the marching group and local patriots. Immediately after the OUN (b) entered

the Donetsk region the process of building the administrative-territorial structure of the organization began. It managed to create a regional and 18 district centers with city and district branches, which were subordinate to the regional branch of the Southern Ukrainian Lands. This allowed the OUN (b) not only to gain a foothold in the region but also to carry out its activities in all available spheres including: administrative, social, cultural, educational, military, etc. Among the main achievements of the Stalino region organization, it is worth noting the occupation of managerial and intermediate positions in administrative institutions, effective propaganda work among the local population, cultural and educational activities, the organization of a combat wing, as well as the establishment of cooperation with the communist underground which was not only a first for the nationalist camp but also exotic in its own way. The research presents statistical data on the quantitative indicators of the OUN (b) underground in the Stalino region, which differ significantly from the figures of previous scholars. The analysis of published archival materials allowed not only to determine the general indicators for the region but also to summarize the quantitative data of underground members in each district. Of particular value is the list of names of currently known members of the OUN (b) in the Stalino region, compiled during the research as well as an analysis of the social composition of the latter. At the same time new percentages of the ratio of involvement in the underground of the local population and members of the OUN (b) from the western and central regions of Ukraine are provided. It is shown that each district center of the nationalist underground in the Stalino region had certain key features that manifested themselves in one or another sphere. Mainly, the leadership of the central district centers, headed by the regional center in the city of Yuzivka, saw the creation of a geographically extensive administrative chain that would cover the entire region and ensure the transmission of orders from the OUN (b), agitation materials, and the safe movement of communication couriers to the periphery as the main task. In addition, underground cells in Avdiivka, Yasynuvata, and Horlivka focused their activities on active propaganda work through the personal recruitment of the population and the distribution of printed agitation materials. The activities of the northern districts of the Stalino region were prominently reflected in the cultural and educational spheres. With the help of the restored «Prosvita» in Sloviansk, Kramatorsk, Kostyantynivka and Krasnoarmiysk (Pokorovsk), the OUN (b) was able not only to restore publishing, but also to ukrainize education the mass-media and the cultural sphere. The district branches of the OUN (b) in the southwestern part of the region in addition to focusing on the work of agitation, publishing and education were distinguished by the specificity of interaction with the Soviet communist underground. Moreover, such interaction was radically opposite depending on the regional branch: the Mariupol branch of the OUN (b) was interested in cooperating with the Soviet underground for a joint fight against German repressive policies while the Olginka branch did not engage in open confrontation with the gestapo helping the latter identify communist activists. As a result, this dissertation research allowed us to recreate a holistic historical picture of the activities of nationalist movements in the Donetsk region significantly deepening and clarifying knowledge about the scale and content of the activities of the OUN (b) in eastern Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0121U109806, 0124U002577

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Соляр І., Литвиненко-Анпілова Л. Репресії німецького окупаційного режиму проти осередку ОУН на Донеччині (1941 – 1944 рр.). Східноєвропейський історичний вісник. 2025. № 37. С. 155–166.
DOI:10.24919/2519-058X.37.346347

- 2. Литвиненко–Анпілова Л. Підпілля ОУН на Донеччині (1941–1958 рр.): історіографія і стан проблеми. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. 2025. № 41. С. 47–57. DOI: <https://doi.org/10.34079/2518-1521-2025-15-41-48-57>
- 3. Литвиненко–Анпілова Л. Рух «Просвіти» на Донеччині в перші десятиліття XX століття. Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка. Історичні науки. Рубрика: Всесвітня історія. Історія України. 2025. №1. С. 106–114. DOI:<https://doi.org/10.12958/3083-7030-2025-1-106-113>
- 4. Литвиненко–Анпілова Л. Діяльність Організації Українських Націоналістів у м. Юзівка (Донецьк) в 1941 – 1943 роках. Київські історичні студії. Історичні студії. 2025. № 2(21). С. 51–60. DOI: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.29.2018.3-12>
- 5. Литвиненко–Анпілова Л. Масштаби репресій проти членів ОУН на Донеччині в 1943–1951 рр. Часопис української історії. Історичні студії. 2025. № 52. С. 45–54. DOI:<https://doi.org/10.17721/2522-4611.2025.52.5>.
- 6. Литвиненко–Анпілова Л. Р., Литвиненко Р. О. Олександр Добровольський – дослідник історії ОУН на сході України. Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 02 травня 2025 р.) під заг. ред. М.В.Трофименка. Київ, 2025. С. 47–51.
- 7. Литвиненко–Анпілова Л. Підпілля ОУН на Донеччині (1941–1958 рр.): стан проблеми та оцінка джерельної бази. Сучасні наукові дослідження: від теорії до практики. Матеріали науково-практичної конференції (м. Львів, 27–28 червня 2025 р.). Одеса, 2025. С. 37–41.
- 8. Литвиненко–Анпілова Л. Кількісний склад націоналістичного підпілля Донеччини. (1941–1943).. II Всеукраїнська наукова конференція «Історія Донеччини: (пере)осмислення». Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково практичної конференції (Вінниця, 30 жовтня 2025 р.). Вінниця, 2025. С. 38–41.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0121U109806, 0124U002577

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соляр Ігор Ярославович

2. Ihor Y. Soliar

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=IYahRh0AAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давидюк Руслана Петрівна

2. Ruslana P. Davydiuk

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0485-5121

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Старка Володимир Васильович

2. Volodymyr V. Starka

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0213-9298

Додаткова інформація: Web of Science Researcher ID: AAB-9856-2020;

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=wnHmKTkAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стасюк Олександра Йосипівна

2. Oleksandra Y. Stasiuk

Кваліфікація: д.і.н., с.д., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Посівнич Микола Романович

2. Mykola R. Posivnych

Кваліфікація: к.і.н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534498

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Литвин Микола Романович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Литвин Микола Романович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Литвиненко-Анпілова Людмила Романівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна